

Kaupunkisuunnittelu

Päijät-Hämeen liitto
toimisto@paijat-hame.fi

Lausuntopyyntöne 26.9.2025

Lausunto Päijät-Hämeen maakuntakaavan 2060 luonnoksesta

Päijät-Hämeen uuden maakuntakaavan 2060 laadinnan käynnistäminen päätettiin 1.12.2023 Päijät-Hämeen maakuntavaltuuston kokouksessa. Maakuntakaavan päivityksen keskeisiin tavoitepohjiin on kuulunut Lahden kaupunkiseutusuunnitelma, jonka myös Heinolan kaupunki osaltaan hyväksyi 12.6.2023.

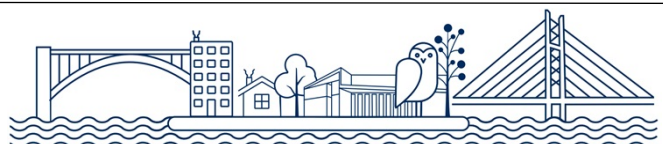
Maakuntakaavan valmistelun alkuvaiheessa 12.6.2024 järjestettiin maakuntavaltuutetuille ja Päijät-Hämeen kuntien valtuutetuille tavoiteseminaari, jossa tavoitteita pohdittiin ja priorisoitiin yhdessä. Tavoiteseminaarin ja Webropol-kyselyn jälkeen tavoitteita tarkistettiin ja maakuntahallitus hyväksyi ne kokouksessaan 12.8.2024.

Kaavaluonnoksen valmistelua varten pidettiin kuntatapaamiset, 21.1.2025 Heinolan osalta. Lisäksi 7.-8.5.2025 järjestettiin kaikille avoimet Päijät-Hämeen suunnittelupäivät, jonka työpajoissa maakuntakaavaluonnosta suunniteltiin yhdessä karttojen ääressä.

Uuden maakuntakaavan valmistelu on siis jo ollut hyvin vuorovaikutteista sekä kattavasti ja pitkäjäksoisesti tavoitteellista kaikille kunnille.

Maassamme on alkanut maakuntakaavakarttojen esittämistavan muuttaminen aiempaa yleispiirteisemmäksi. Myös Heinola pitää näkemyksenään, että kaavakartan yleispiirteisempi esittämistapa ja päällekkäisten määräysten vähentäminen ovat tehneet maakuntakaavaluonnoksesta selkeän ja helposti tulkittavan.

Heinolankin osalta on tärkeää, että maakuntakaava mahdollistaa elinvoiman ja vetovoiman kehittämisen sekä tukee kaupungin omiakin strategisia tavoitteita. Lähtökohtaisesti jo tämä kaavaluonnos tukee niitä, mutta viime aikojen tilannekuvan ja uusien kehittämistarpeiden vuoksi Heinola esittää vielä

Kaupunkisuunnittelu

uusia täydennyksiä. Niitäkin hoidetaan hyvällä yhteistyöllä maakuntaliiton kanssa.

Heinolan huomioita maakuntakaavan luonnokseen**Keskusverkko ja kaupalliset toiminnot**

Maakuntakaavan luonnoksessa ei ole Heinolan osalta esitetty muutoksia keskustatoimintoihin. Heinolan keskustatoimintojen alue (C) sekä Kirkonkylän ja Vierumäen keskustatoimintojen alakeskukset (ca) säilyvät entisellään. Samoin kaupallisten palvelujen alueet on säilytetty Vuohkalliossa sekä vähittäiskauppojen suuryksiköiden tai myymäläkeskittymien kohteet Tähtiniemessä ja Urheiluopiston alueella.

Heinolalla ei ole näihin täydennystarpeita. Kaavaluonnoksen alue- ja kohdevaraukset sekä keskustatoiminnoille että kaupallisille toiminnoille ovat lähtökohtaisesti riittäviä Heinolan kehittämistavoitteille sekä kestäväälle ja toimivalle yhdyskuntarakenteelle.

Väestö ja asuminen

Maakuntakaavan luonnoksessa Taajamatoimintojen alueiden (A) merkinnällä osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua ja yhteensovittamista edellyttävät asumiseen, palvelu-, työpaikka-, teollisuus-, virkistys- sekä muille taajamatoiminnoille varattavat alueet liikenne- ja viheralueineen. Taajamatoimintojen aluerajauksia, kaavamerkinnän kuvausta ja kaavamääräyksiä on muotoiltu nykyistä yleispiirteisemmiksi, mutta niiden perusluonne ei ole muuttunut.

Heinolan Taajamatoimintojen alueiden muutokset tukevat kaupungin elinvoiman kasvua erityisesti asumisalueiden kehittämisen osalta. Merkittävin positiivinen uudistus on esitetty v. 2023 hyväksytyn Lahden kaupunkiseutusuunnitelman mukaisesti Vierumäelle. Maakuntakaavan luonnoksessa Taajamatoimintojen alueet on laajennettu Vierumäen taajamassa ja Urheiluopiston alueella siten, että ne myös yhdistyvät toisiinsa.

Lisäksi Taajamatoimintojen alueita on laajennettu Myllykylässä, Myllyojalla, Jyrängössä, Korpinmaan ja Vasikkasaaren pohjoisosissa sekä Kirkonkylän ja Lakeasuontien itäpuolella. Nämäkin aluelaajennukset tukevat Heinolan elinvoimaa mahdollistaen uusien asumiskohteiden lisäksi esimerkiksi yrittäjätoimintoja.

Lisäkehityskohteen Heinola kuitenkin esittää Heinolan Kirkonkylään, jonka asumisen kehittäminen on tarpeellista mm. alueen palvelujen säilymiseksi.

Kaupunkisuunnittelu

Taajamatoimintojen alueita on Kirkonkylän alueella pääosin riittävästi ja luontevasti, mutta laajentamista tulisi vielä pohtia hieman itäsuuntaan, Kotajärven koillis- ja itäpuolelle.

Erityisesti Vierumäen Urheiluopiston alueella kokonaisvaltainen kehittämisen ja laajentamisen mahdollistaminen palveluliiketoiminnan, vakituisen ja monipaikkaisen asumisen sekä merkittävän matkailuliiketoiminnan keskittymänä edellyttää maakuntakaavassa nykyistä laajempia aluemahdollisuuksia. Kehitystarpeena on myös saavutettavuus Konniveden rantavyöhykkeelle, joka voi edistää Urheiluopiston alueen toimintaa uusilla majoitus-, virkistys- ja vesiliikennepalveluilla. Maakuntakaavan ehdotuksen valmistelussa tulisi luonnostella esimerkiksi uusia loma- ja matkailupalvelujen alueita Tamppilahden lähiympäristöön yhdessä Heinolan kaupungin kanssa. Näitä aluekehitystarpeita on jo luonnosteltu kaupungin alustavasti valmistelemassa Vierumäki-Urheiluopisto-Konnivesi -osayleiskaavassa.

Teollisuus- ja työpaikka-alueet

Maakuntakaavan luonnoksessa ei ole esitetty merkittäviä muutoksia Heinolan yritys- ja työpaikka-alueisiin. Teollisuus- ja varastoalueista (T) on vain hieman laajennettu Vierumäen T-alueen länsipäätä. Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät teollisuus- ja varastoalueet, joilla voi sijaita liikenteellisesti merkittäviä toimintoja tai joilla toiminnasta voi aiheutua ympäristövaikutuksia.

Työpaikka-alueisiin (TP) on esitetty vähän laajennuksia Suokannaksella ja Kouvolantien alkupään ympäristössä, sekä vain pieni aluetarkennus Hevossaareissa. Kaavamerkinnällä osoitetaan monipuoliset työpaikka-alueet, joille voidaan sijoittaa toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta teollisuus- ja varastotoimintaa.

Lisäkehitystarpeita teollisuus- ja työpaikka-alueille

Viime aikoina on ilmennyt merkittäviä kehitystarpeita laajojen uusien yritysalueiden toteuttamiseen. Heinolaan tulee paljon kyselyjä suurien yritystoimintojen toteuttamismahdollisuuksista. Kyselyissä haetaan jopa 100-200 hehtaarin alueita.

Haetuille yrityshankkeille on usein keskeistä saada laajan tonttialueen lisäksi voimakasta sähkövoimaa. Uusissa yritysalueissa tulisi siis integroida maankäytön mahdollisuuksiin myös läheinen yhteys tehokkaisiin

Kaupunkisuunnittelu

sähkövoimalinjoihin. Näin ollen potentiaalisia uusia merkittäviä yritysalueita ovat:

- Lusin länsialue, valtatie 4 ja kehitettävän pääsähkölínjan äärellä. Alue on maakunnallisesti tärkeä kehityskohde, kun siellä on sähköpotentiaalin lisäksi merkittävät liikenneyhteydet valtateille 4 ja 5 sekä Suomenlahden satamiin. Heinola siis esittää Lusin Työpaikka-alueen laajentamista valtatie 4 länsipuolella, sekä pohdintaa olisiko aluevaraus työpaikka- vai teollisuusaluetta. Maakunnallisesti kysyntää on merkittäville suurille yritysalueille. Lusissa voitaisiin toteuttaa jopa 200 ha alue.
- Vierumäen pohjoispuoli. Jo nykyisen 110 kV voimalinjan vuoksi uutta integroitavaa yritysaluetta on Vierumäen taajaman pohjoispuolella, maantien 140 ja sen voimalinjan äärellä. Siellä on jo Vierumäen osayleiskaavassa aluevarauksia teollisuus- ja varastoalueille maantien 140 ja nykyisen ratalinjan välisillä alueilla. Myös maakuntakaavaan tulisi tarkastella uutta aluevarausta teollisuus- tai työpaikka-alueeksi.
- Vierumäen länsipuoli, Syrjälänkangas. Myös se on keskeinen yritystoiminnan kehittämiskohde jo Lahden kaupunkiseutusuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Liikenneyhteyksien lisäksi vahvuutena on nykyinenkin 110 kV voimajohto Vääksy-Vierumäki. Tännekin Heinolan kaupunki pyytää jatkotarkastelua maakunnallisen teollisuusalueen laajentamista.
- Lakeasuontien itäpuoli. Heinolan keskustaajaman itäpuolella on nykyinen 110 kV voimajohto, joka on maakuntakaavan luonnoksessa esitetty 110 kV + 400 kV -tasolle kehitettäväksi Jyränkö-Lusi voimajohdoksi. Myös tämän sähkölinjan äärelle tulisi maakuntakaavankin tasolla tarkastella mahdollisia teollisuus- tai työpaikka-alueita.

Energia

Maakuntakaavan luonnoksessa on esitetty uuden 400 kV voimajohdon yhteystarve Lusi–Hartola, joka on myös tavoitteellista varautumista Harjulinja-voimajohtohankkeeseen. Lisäksi samaa valtakunnallisen päävoimajohtojen kehittämistä varten on nykyinen Jyränkö-Koria voimajohto esitetty kehitettäväksi 2 X 110 kV + 400 kV voimajohdoksi.

Nämä esitetyt kaavamerkinnot voimajohtokohteet ovat erittäin tärkeitä Heinolan ja maakunnan elinvoiman edistymiselle. Nykyisin Heinolassa on vapaata sähkökapasiteettia vain 50 MW. Kapasiteetin kehitystarve on suuri,

Kaupunkisuunnittelu

koska nykyvoima riittäisi nykyisten kolmen yrityshankkeen osalta todennäköisesti vain yhdelle.

Savon oikorata

Pitkän tähtäimen suuria liikennehankkeita edistetään hyvin tavoitteellisesti sekä tässä maakuntakaavahankkeessa että Lahden seudun MAL-sopimuksessa vuosille 2024–2035. Myös Heinolan osalta näistä merkittävimpiin kuuluu Savon oikoradan suunnittelu ja toteutustavoite.

Savon oikoradan tarkastelu on sovittu nykyisen MAL-sopimuksen yhdeksi toimenpiteeksi yhdessä valtion kanssa. Radan suunnittelu ja toteuttaminen on huomioitu myös laadinnassa olevan maakuntakaavan 2060 tavoitteissa ja Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelman 2040+ kärkitoimenpiteissä 2024–2035.

Heinolan kaupunki pitää kiitettävänä, että tämän vuoden alussa aloitettiin laatia Savon oikoradan ajantasaisuusselvitystä. Alustavasti Heinolan kaupunki esitti toiveenaan, ettei ratalinjaan muodostuisi kovin merkittäviä sijaintimuutoksia keskustaaajaman pohjoispuolella. Kun ratalinja säilyisi pääosin valtateiden 4 ja 5 läheisyydessä, sekin tukisi potentiaalisesti Lusin seudun aluesuunnittelua merkittäville tuotanto- ja logistiikka-alueille. Lusin seudulle toivottiin selvitettävän mahdollista paikkaa tavaraliikenteen terminaalille.

Vain muutama kuukausi sitten oikoradan selvityshankkeessa kuitenkin ilmaantui yllättävä tarve tutkia aivan uutta oikoradan linjausta Lusin alueella ristiriidassa olleiden maankäytön toimintojen vuoksi. Näin ollen maakuntakaavan luonnoksessa on nyt Savon oikorata osoitettu maakuntakaavasta 2014 poikkeavalla uudella linjauksella Ala-Rääveli-järven itäpuolella Heinolan keskustan ja Etelä-Savon maakuntarajan välillä.

Heinola ei tämän nopean aikataulun vuoksi voi vielä osaltaan täysin vahvistaa maakuntakaavan luonnoksen mukaista linjausta varauksitta. Heinolan kaupungin näkökulmasta aiempi ratalinjaus oli yhdyskuntarakenteen kokonaisvaikutusten osalta toimivampi.

Alueen asukkaat ja alueella toimivat yritykset sekä kesäasukkaat ovat huolestuneina ottaneet yhteyttä Heinolan kaupunkiin. Heinolan kaupunki osaltaan toivoo, että ennen maakuntakaavan ehdotusvaihetta näitä luonnoksessa esitetyn uuden ohjeellisen pääradan ympäristön vaikutusherkkiä kohteita tarkennetaan, mm. Sulkavankosken alue, Imjärven kyläalue ja muita vaikutukseltaan herkkiä alueita.

Kaupunkisuunnittelu

Heinolan kaupunki

jakelu Päijät-Hämeen liitto